

Univers Pedagogic

Nr. 32 (774),
16 septembrie 2021



Săptămânal al Ministerului Educației și Cercetării
al Republicii Moldova și al Institutului de Științe ale Educației

pro

Au fost finalizate negocierile Proiectului Acordului privind participarea la Programul-cadru al UE pentru Cercetare și Inovare „Orizont Europa”

Republica Moldova a finalizat ultima rundă de negocieri privind participarea la Programul-cadru al Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare „Orizont Europa”, pentru perioada 2021-2027.

La ultima rundă de negocieri a participat delegația condusă de ministrul Educației și Cercetării Anatolie Topală și echipa de negocieri din partea Uniunii Europene, condusă de directorul general adjunct al Direcției Generale pentru Cercetare și Inovare a Comisiei Europene și negociator-șef al UE pentru programul „Orizont Europa”, Signe Ratso.

Scopul Acordului constă în asocierea Republicii Moldova la Programul-cadru al Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare „Orizont Europa” și posibilitatea participării, în calitate de țară asociată, la concursurile anunțate în cadrul Programului.

Programul „Orizont Europa” este stabilit să sprijine cercetarea și inovarea de la etapa de concept până la comercializarea rezultatelor și de a consolida bazele științifice și tehnologice pentru a contribui la soluționarea marilor provocări globale ale epocii noastre și a permite realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă.



Participarea Republicii Moldova la Programele-cadru ale Uniunii Europene va permite internaționalizarea sistemului național de cercetare și inovare, precum și asigurarea procesului de integrare în Spațiul European de Cercetare.

Acordul dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană privind participarea la Programul-cadru al Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare „Orizont Europa” urmează să fie semnat în anul curent.

Amintim că Republica Moldova a devenit prima țară din cadrul Parteneriatului Estic care a obținut statutul de stat asociat la cel de-al șaptelea Program-cadru al Uniunii Europene pentru cercetare, dezvoltare tehnologică și activități demonstrative (2007-2013) și, ulterior, la Programul-cadru al Uniunii Europene

pentru cercetare și inovare „Orizont 2020” (2014-2020), fapt ce a extins considerabil oportunitățile de accesibilitate la proiecte europene de cercetare pentru entitățile din țara noastră.

Menționăm că *Orizont Europa* constituie noul **program-cadru pentru cercetare și inovare (C&I)** al Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027. Scopul acestuia este de a consolida baza științifică și tehnologică a UE, inclusiv prin dezvoltarea de soluții pentru abordarea unor priorități în materie de politici precum tranziția verde și cea digitală. Programul contribuie, de asemenea, la realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă și stimulează competitivitatea și creșterea economică. Este inițiativa emblematică a UE, menită să sprijine C&I din etapa de concept până la comercializare.

ULTIMA ORĂ

Concurs național: „Capitala Tineretului 2022”

Ministerul Educației și Cercetării lansează concursul pentru selectarea localității ce va deține statutul „Capitala Tineretului 2022”. Programul presupune selectarea unei localități din Republica Moldova, în cadrul căreia, pe parcursul unui an, autoritățile administrației publice centrale și locale, organizațiile necomerciale, cele internaționale și societatea civilă vor desfășura activități destinate susținerii tinerilor.



La Program pot aplica autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi, inclusiv cele constituite în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, și autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea constituite pe teritoriul municipiului, cu excepția municipiului Chișinău și a autorităților administrației publice locale care au deținut titlul „Capitala Tineretului” în ultimii 3 ani.

Mai multe informații despre concurs pot fi citite în linkul <https://mecc.gov.md/ro/content/programul-capitala-tineretului>



Două medalii de argint și trei de bronz pentru Moldova la Olimpiada Balcanică de Matematică

Marius Scleruc, elev la Liceul Teoretic „Spiru Haret” din Chișinău și Valeriu Ursu, elev la Liceul Teoretic „Orizont” din Chișinău au obținut medalii de argint în cadrul Olimpiadei Balcanice de Matematică, ediția a 38-a. Medalii de bronz în cadrul concursului au obținut Adelina Andrei, Dan Cernatinschi și Victor Purice, elevi ai Liceului Teoretic „Orizont” din Chișinău.

Concursul a fost organizat de Cipru și s-a desfășurat online în perioada 06 – 10 septembrie 2021.

În cadrul competiției au participat 104 elevi din 17 țări, Repu-



ca Moldova fiind reprezentată de șase elevi și trei profesori:

Marius Scleruc, elev în clasa a XII-a, IPÎ LT „Spiru Haret”, Chișinău;

Adelina Andrei, elevă în clasa a XII-a, IPÎ LT „Orizont”, Chișinău;

Dan Cernatinschi, elev în clasa a XI-a, IPÎ LT „Orizont”, Chișinău;

Victor Purice, elev în clasa a XII-a, IPÎ LT „Orizont”, Chișinău;

Valeriu Ursu, elev în clasa a XII-a, IPÎ LT „Orizont”, Chișinău;

Dragoș Port, elev în clasa a XI-a, IPÎ LT „Orizont”, Chișinău;

Valeriu Guțu, doctor în științe fizico-matematice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova;

Valeriu Baltag, doctor în științe fizico-matematice, Liceul Teoretic Republican „Aristotel”, Chișinău;

Vladimir Izbaș, doctor în științe fizico-matematice, Liceul Teoretic Republican „Aristotel”, Chișinău.

În context, Ministerul Educației și Cercetării, și Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare adresează mulțumiri membrilor Consiliului Olimpic Național la Matematică pentru dedicație și implicare în organizarea concursului și pregătirea lotului olimpic național și Universității de Stat din Moldova,

care a oferit spații pentru desfășurarea taberei de pregătire a lotului olimpic național și a probelor din cadrul olimpiadei.

Totodată, Ministerul Educației și Cercetării și Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare adresează felicitări premianților, profesorilor și părinților, dorindu-le succese în continuare.



16 instituții de învățământ profesional-tehnic vor presta servicii de formare continuă pentru angajatori



16 instituții de învățământ profesional-tehnic vor participa în cadrul unui proiect inovativ pentru sistemul de formare profesională din Republica Moldova.

Ministerul Educației și Cercetării, Fundația Servicii de Dezvoltare din Liechtenstein, Oficiul de Coordonare Moldova „LED Moldova”, Centrul pentru Educație Antreprenorială și Asistență în Afaceri „CEDA” au semnat un Acord de Colaborare în vederea implementării proiectului „Creăm Valoare pentru Alții: Instituțiile de Învățământ Profesional-Tehnic formează competențe profesionale relevante” (CREATIVO).

Astfel, instituțiile de învățământ profesional-tehnic participante la proiect, vor fi susținute în prestarea serviciilor de formare pentru angajatori. De asemenea, instituțiile vor implementa activități economice/antreprenoriale pentru a forma elevilor competențe relevante pentru piața muncii.

Proiectul CREATIVO își propune să consolideze parteneriatele dintre instituțiile de învățământ profesional-tehnic și sectorul privat, astfel încât acestea să poată proiecta, pilota și livra cursuri de formare continuă (formale și non-formale), în baza cererilor din sectorul privat.

La etapa de aplicare, cele 16 instituții de învățământ profesional-tehnic participante vor selecta una dintre cele două opțiuni: elaborarea programelor de formare ajustate la necesitățile sectorului privat sau dezvoltarea bunurilor / serviciilor proiectate universal.

Proiectul va fi implementat până în noiembrie 2023 prin contribuția financiară a Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), a Fundației Liechtenstein Development Service (LED) și a Centrului pentru Educație Antreprenorială și Asistență în Afaceri „CEDA”.

USAID: O nouă strategie de dezvoltare pentru Institutul „Selecția” din Bălți

Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția” din Bălți a beneficiat de asistență din partea *Cultivating New Frontiers in Agriculture (CNFA) Moldova*, în vederea elaborării unui plan strategic de dezvoltare și creștere a sustenabilității. Consultările au fost acordate de specialistul din SUA, Bryce Malsbary, expert reductabil în planificarea strategică a afacerilor și a managementului financiar. Asistența adresată conducerii instituției a fost oferită în perioada 4-15 septembrie curent, pe principii de voluntariat.

Pe lângă analiza strategică ce ține de mediul de afaceri, s-au organizat discuții în grup cu participarea nemijlocită a membrilor echipei Institutului „Selecția”. Un accent aparte s-a pus pe revizuirea analizei economico-financiare efectuate în cadrul unei misiuni anterioare, precum și pe organizarea unor sesiuni de elaborare a

analizei SWOT (*Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats*, adică *Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități, Amenințări*).

De asemenea, Bryce Malsbary s-a preocupat de elaborarea unui plan de instruire și de evaluare a politicilor de cadre ale institutului. În plus, el a contribuit la alcătuirea pentru următorii cinci ani a unui plan strategic de dezvoltare a institutului, prin implicarea managementului, inclusiv cu identificarea parteneriatelor necesare și surselor implicite de venit.

Măsurile menționate fac parte din noua strategie de stat ce ține de reanimarea sectorului autohton de producere a materialului semincer ecologic. De remarcat că asistența acordată Institutului „Selecția” face parte din Programul USAID „Farmer-to-Farmer”, implementat de CNFA Moldova.

Reporter UPP



O zi de suflet la „Artă Rustică”

Costumul tradițional moldovenesc este un certificat de înaltă iscusință și pricepere, este un etalon de frumusețe, care posedă un limbaj de comunicare a unor tradiții străvechi, o mărturie vie a unui proces de creație în masă.

În scopul studierii și cunoașterii cât mai profunde a acestui segment al tezaurului nostru național, administrația Secției Cultură Rezina a decis să organizeze un seminar instructiv-metodic pentru conducătorii caselor și căminelor de cultură din raion, cu genericul: „Portul popular – cod de comunicare dincolo de limbajul verbal”. Evenimentul a fost desfășurat în incinta Complexului de Meșteșuguri „Artă Rustică” din satul Clișova Nouă, raionul Orhei. Pe post de formator s-a manifestat cu iscusință deosebită Ecaterina Popescu, meșter popular, specializată în țesutul covoarelor, membră a Uniunii Meșterilor Populari din Moldova, fondatoarea respectivului complex.

Pentru început, cei 31 de membri ai delegației rezinene au aflat de la gazdă istoria tristă a apariției localității Clișova Nouă, care a fost constituită în anul 1985, urmare a afectării localnicilor de masive alunecări de teren. Apoi au fost invitați în Casa Mare a Complexului, delectându-și ochii și sufletul, după care – în Sala de expoziție, unde Ecaterina Popescu a vorbit despre portul nostru popular, caracteristicile costumului, piesele lui, componentele cămășii cu altiță femeiești, celei bărbătești etc.

Și așa cum printre diversele genuri de meșteșuguri, care pot fi deprinse la „Artă Rustică”, prioritate a fost revenirea la vechile tehnici de confecționare a unui covor cu motive tradiționale. Ecaterina Popescu a vorbit mult, bine, inspirat și captivant despre această lume miraculoasă a înfloririi dorului printre firele de lână. Cu pasiunea unei meșterite care și-a țesut dorul

în covoare, Ecaterina Popescu ne-a tot purtat prin etapele „nașterii” unei veritabile opere de artă, cum este covorul nostru basarabean.

A urmat vizitarea Muzeului țesăturilor autentice, unde gazda a redat istorii uluitoare ale unor covoare cu zeci și sute de ani în spate, care au cunoscut drumul Siberiilor de gheață, au călătorit prin lume și prin gospodăriile diferitor oameni ca, în definitiv, să ajungă acasă, acolo, unde au fost plămuite cu decenii, secole în urmă.

Pe final, impresionați, participanții la seminarul instructiv-metodic au mulțumit Ecaterinei Popescu pentru găzduire și omenie, pentru pasiunea cu care trudește la perpetuarea certelor valori, mulți dintre noi plecând de acolo cu intenția fermă de a reveni numaidecât – fie pentru a-și achiziționa un costum popular autentic, un covor cum în altă parte nu mai găsești, sau, pur și simplu, pentru a mai sta încă o dată de vorbă cu un om îndrăgostit de neam și de tezaurul lui, exprimat în operele de artă, pe care le-a creat această semintie de oameni vrednici de-a lungul existenței sale.

Pentru cei interesați, mai comunicăm: Complexul de Meșteșuguri „Artă Rustică” este fondat din inițiativa meșterului popular Ecaterina Popescu. Astfel, pe parcursul anilor 2003-2018, în baza atelierului său de creație, transferat de la domiciliu într-un spațiu privat, dezvoltă un Complex de meșteșuguri populare structurat în mai multe compartimente: o Casă Mare-model, muzeul țesăturilor autentice, întreprinderea meșteșugărească „Rusticart”, centrul de instruire în domeniul meșteșugurilor populare, sala de expoziție cu compartimentele „Portul popular” și „Covorul Basarabean”.

Obiectivul major al Complexului este cercetarea, conservarea și valorificarea artei populare din Republica Moldova, prin organizarea diverselor activități, evenimente culturale. Aici s-a lansat și continuă să se organizeze Festivalul tradițional „Frumos Covor



Basarabean”, aici se organizează șezători, clăci de lucru ca altădată.

Complexul de Meșteșuguri „Artă Rustică” participă la diverse expoziții locale și naționale, transmitând localnicilor dragostea față de valorile identitare culturale. Una dintre metodele de îndeplinire a obiectivelor stabilite este și cunoașterea bunelor practici, în urma vizitelor de studiu, participărilor la proiecte de instruire.

„Artă Rustică” este atestat ca Centru de meșteșuguri cu titlul-model. Aici se realizează multe proiecte de instruire pentru femeile adulte, copii. În cadrul acestor proiecte se însușesc diverse genuri de meșteșuguri, prioritar, însă, este revenirea la vechile tehnici de confecționare a unui covor cu motive tradiționale - revenirea la Covorul Basarabean, care a avut cea mai frumoasă înflorire pe parcursul întregului secol al XVIII-lea. Acesta a participat la elaborarea dosarului „Tehniciile tradiționale de realizare a scoarței în România și Republica Moldova”, înscris în Lista reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial UNESCO, la 1 decembrie 2016.

Pentru merite deosebite, Complexul de Meșteșuguri este apreciat cu diverse diplome de merit, de excelență. „Artă Rustică” este unicul centru în Republica Moldova, care a redat o nouă viață covorului autentic și l-a promovat la expoziții internaționale din Slovacia, Germania, Rusia, Italia, China, România, Franța.

Pentru conformitate,
Aculina POPA,
specialist principal,
Secția Cultură, Consiliul
Raional Rezina

Reflecții asupra sistemului alimentar din Chișinău și Japonia

Un seminar online despre „sistemul de prânz școlar” a fost organizat de JICA, în colaborare cu Primăria municipiului Chișinău și Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a consiliului municipal.

Scopul principal al evenimentului a fost împărtășirea cunoștințelor și experienței în domeniul nutriției și a sistemului de organizare a prânzului școlar din practica japoneză. La seminar a fost prezent personalul cheie din instituțiile de învățământ general din municipiul Chișinău și aproximativ 100 de participanți din școli publice, grădinițe, combinate etc.

Evenimentul a fost moderat de Satoshi Sugimoto, reprezentant rezident al biroului JICA Ucraina. În cuvântul său de salut, Angela Cutașevici, viceprimar Chișinău, a menționat că îmbunătățirea sistemelor de nutriție școlară în școlile și grădinițele din Chișinău este o preocupare cheie pentru Primărie și, prin urma-

re, a adus mulțumiri JICA pentru oportunitatea de a învăța și a aplica experiența sistemelor avansate din Japonia.

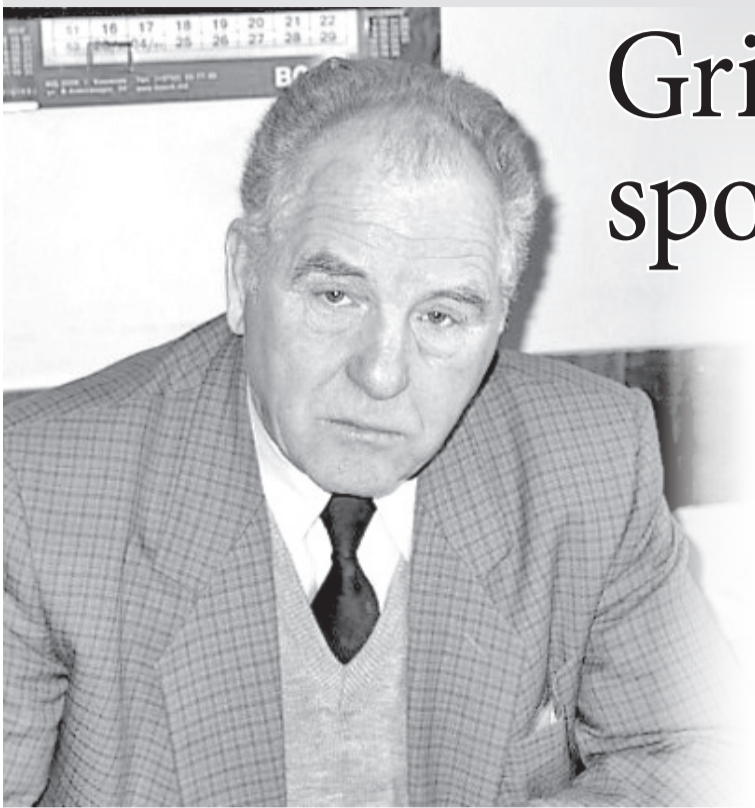
În ceea ce privește situația actuală, Andrei Pavalo, șef interimar al Direcției Generale Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipiului Chișinău, a descris pe scurt provocările cheie cu care s-au confruntat școlile și grădinițele din municipiu.

Coralia Babenco, specialist principal DGETS, a făcut o prezentare a actualului sistem de nutriție publică din Chișinău, punând accent pe probleme, provocări și reformarea sistemului de prânz școlar, una dintre prioritățile din ultimii ani. La fel, a vorbit despre eforturile depuse în analiza și depistarea lacunelor existente, precum și despre prioritățile care permit modernizarea sistemelor de tip sovietic. Menționăm că hrana în instituțiile de învățământ din Chișinău este asigurată de patru combinate ce oferă servicii alimentare pe baza meniului model pregătit timp de 10 zile și coordo-

nat cu Centrul de sănătate publică. Reprezentantul japonez, Dr. Marika Nomura, consilier principal, JICA, a vorbit despre promovarea unei diete sănătoase pentru copii, explicând politicile, legile și măsurile relevante, inclusiv conceptul unic japonez de „SHOKUIKU” (educație alimentară și nutrițională).

În urma celor expuse mai sus, Manami Maruyama, profesor de dietă și nutriție, școala primară Hananoki, a făcut o prezentare de ansamblu a prânzului școlar japonez. Maruyama a vorbit despre modul de funcționare a sistemului japonez de prânz școlar, inclusiv despre legile relevante, sistemul de achiziții publice, controale de calitate, planificarea meniului etc.

În finalul evenimentului Tomoya Yoshida, director adjunct al Departamentului Dezvoltare Umană, JICA a menționat că JICA a apreciat eforturile depuse de partea moldovenească în reformarea sistemului de prânz școlar din Chișinău și și-a exprimat speranța cu privire la consolidarea relației dintre cele două țări.



Grigore Popovici, patriarhul sportului moldovenesc

O viață nu se măsoară doar în lungimea anilor, ci mai ales în densitatea lor. Grigore Popovici a trăit și trăiește o viață plină de sens și de rod, care a fost consacrată în exclusivitate activității pe tărâmul sportului. Nu e cazul, credem, să enumerăm toate reperiile cruciale ale vieții sale, toate etapele traseului destinului său. Suficient este să menționăm câteva puncte esențiale.

La vârsta maturității depline

În acest început de toamnă, mai exact pe 11 septembrie, Grigore Popovici a atins venerabila vârstă de 85 de ani. Vârsta maturității depline. S-a născut în 1936 la Țânțarenii Teleneștilor, locul de unde a pornit în lume și la care mereu revine, la care când gândește îi apar întotdeauna înaintea ochilor părinții și oamenii dragi ai acestei vetre de răzeși – Negurenii și Chițcanii, localități învecinate în care a făcut carte, Căzăneștii, un alt sat din preajmă în care și-a început activitatea de profesor de educație fizică și în care copiii se țineau de el scai, întrucât a știut în scurt timp să le ațâțe interesul pentru mișcare și sport.

Au urmat alte jaloane inconfundabile: instructor, șef de secție la Comitetul de Stat pentru Cultură Fizică și Sport, președinte la ASB „Colhoznicul”, președinte al Asociației Sportive Benevole a Sindicatelor „Moldova”, director general al Departamentului Tineret și Sport, prim-vice-ministru al Tineretului, Sportului și Turismului, vicepreședinte al Comitetului Național Olimpic (CNO) din R. Moldova, și, în fine, secretar general al CNO. A parcurs calea de la simplu învățător până la conducător al sportului moldovenesc destul de repede, fiindcă, oriunde a activat, a știut să-și formeze echipe bine încheiate și intenționate, care să facă lucruri durabile, temeinice, să promoveze interesele sportului autohton: atât cel pentru toți, de masă, cât și cel de performanță.

A preluat șefia ASB „Colhoznicul” și într-o primă fază a rezolvat problema sediului Consiliului

Central al asociației respective, iar lucrătorii au fost asigurați cu apartamente. De asemenea, au fost edificate zeci de stadioane, terenuri și săli sportive în întreaga republică. Se desfășurau numeroase întreceri cu caracter de masă, dintre care menționăm Jocurile Sportive pentru tinerii de la sate, ce aveau loc din patru în patru ani, de regulă, în orașele Chișinău, Tiraspol și Bălți. Popovici a lansat ideea de a organiza finalele Jocurilor chiar în centrele raionale. Mai întâi, la Dubăsari, apoi la Hâncești, unde între timp s-a construit o bază sportivă corespunzătoare, iar ulterior la Drochia, Fălești etc. a fost pregătită o pleiadă de performeri, care evoluau cu succes în competițiile unionale.

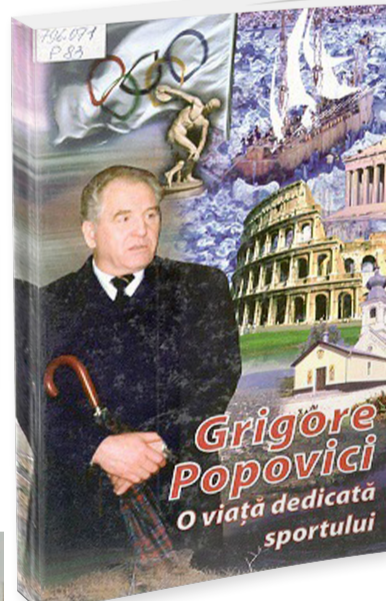
Apoi Grigore Popovici a venit la conducerea ASB „Moldova” când aceasta era într-o fază de declin și, în scurt timp, a ridicat asociația, în colaborare cu noul colectiv, pe poziții performante. A fost construită cea mai mare piscină de înot din Moldova, reconstruit Complexul „Iunosti” din cartierul Botanica al capitalei. S-a creat aici și un Centru de Medicină Sportivă. Mai târziu a fost înființat Centrul de Pregătire Olimpică „Codru”, cei mai buni discipoli ai căruia au cucerit prețioase



medalii la Jocurile Olimpice de la Seul, Barcelona, Atlanta și Sydney. O dezvoltare deosebită a cunoscut canotajul academic în orașele Tiraspol și Bender, cea mai bună discipolă, Larisa Popova, devenind campioană olimpică la ediția JO de la Moscova 1980.

Un om de omenie și un profesionist desăvârșit

Iată ce își amintește marea canotoare despre protagonistul acestor rânduri: „L-am cunoscut în anul 1978, când a venit la Tiras-



reșit în toate acțiunile sale să atragă oameni dintr-o bucată, integri, cu aplecare spre sport, cultură și tot ce este frumos și durabil. În acest sens, vom da câteva nume sonore: V. Proțcon, primul secretar de partid în raioanele Dubăsari și Slobozia; G. Cecoi, Erou al Muncii Socialiste, Fălești; S. Fondofan, Drochia; N. Connicov, Telenești; D. Vasilache, Hâncești; A. Cebotari, Glodeni; F. Costin, Sângerei. „Acești oameni iubeau cu adevărat sportul și colaborarea cu ei reprezenta pentru noi o plăcere. În afară de aceasta, nu ne lăsa indiferenți nici faptul că între conducătorii raioanelor apăruse o concurență, fiecare dintre ei dorindu-și să construiască un stadion mai bun sau să aibă o echipă de fotbal mai puternică. Or, floarea pe care am sădit-o își răspândea deja mirosul diafan, iar oamenii, surprinși, luptau între ei ca s-o culeagă”, consemnează Grigore Popovici în cartea sa „O viață dedicată sportului”, apărută în anul 2006.

pol ca să se întâlnească, în calitate de președinte al ASB „Moldova”, cu selecționata de canotaj academic a asociației. Am rămas cu toții plăcut surprinși că dumnealui a început nu de la stabilirea sarcinilor pentru echipă, ci de la o analiză amplă a problemelor ce țineau de crearea condițiilor necesare pentru buna desfășurare a procesului de antrenament, probleme care au fost rapid rezolvate. Este un om de omenie și un profesionist desăvârșit. De fapt, el m-a ajutat mult să câștig aurul olimpic.”

În general, succesele lui Grigore Popovici se datorează faptului că a

Prosperitatea sportului național, o prioritate

La Comitetul Național Olimpic a fost strategul și organizatorul tuturor succesorilor olimpicii moldoveni. De ce a reușit realizări notabile Grigore Popovici pretutindeni unde a activat? Din simplul motiv că în tot ce a făcut a aplicat vazele lui cunoștințe, a pus mult suflet, urmărind în primul rând prosperitatea sportului național, promovarea prin sport a imaginii Republicii Moldova în lume. Meritele sale au fost apreciate cu numeroase distincții, inclusiv cu Ordinul Republicii. De-a lungul anilor, Grigore Popovici a depășit multe obstacole, greutăți, a rezistat cu demnitate la toate loviturile sorții, inclusiv la atacurile unor indivizi de o probitate morală și umană mai mult decât îndoielnică, care l-ar fi vrut „desfințat” ca personalitate, ca specialist, ca om. Zadarnic însă. Grigore Popovici a rămas același dintotdeauna: un om de o rară bunătate sufletească și de o rafinată înțelepciune, de o hârnicie și de un devotament deosebite, puse pe altarul cauzei naționale. În orice situație, dumnealui și-a păstrat intacte verticalitatea și dragostea de neam.

Cu toate că de câțiva ani sunteți stabilit cu familia în Canada, peste ocean, mii de fire vă leagă de baștină, de oamenii apropiați și dragi inimii Dumneavoastră. Mulți ani și de acum înainte, stimate Grigore Popovici, prosperitate și toate cele bune vă dorim la acest frumos prag aniversar!

Pavel BRĂDESCU,
Sergiu BUSUIOC,
doctor în științe pedagogice,
profesor universitar, USEFS,
Nicolai AMBROSI,
doctor în economie,
conferențiar universitar





„Limba română prin lege trebuie revitalizată din stagnarea în care s-a pomenit”

De vorbă cu Dumitru PĂSAT,
președintele Societății Culturale Pro Filologia

– Stimatle Dumitru Păsat, ne-a mirat mult faptul că anul acesta nu v-ați prezentat la redacție cu niciun material despre limba română. Ce s-a întâmplat?

– Nimic deosebit. Pur și simplu am așteptat opiniile noilor guvernanți care, sincer vorbind, m-au dezamăgit prin afirmații de genul că „limba română nu este o prioritate a actualei conduceri” și că „există alte probleme mai importante”... M-au dezamăgit și unele măsuri, cum ar fi, de exemplu, plăcuțele pentru transportul din Transnistria, ceea ce înseamnă că jucăm după „dudka” Tiraspolului...

– Care-i starea limbii române la ora actuală în Republica Moldova?

– Total deplorabilă! Aici, în „statul independent și suveran” Republica o-o-o-f-f-f Moldova (de „croială rusească”, având țesătură antinațională și antistatală), suntem în al 32-lea an din Ziua decretării limbii române ca limbă de stat, dar chiar și acum, din păcate, după atâtea și atâtea întruniri lingvistice, naționale și internaționale (congrese, conferințe, simpozioane, opinii, declarații ale savanților etc.) – finalizate cu apeluri și hotărâri de tot felul – mai avem în R. Moldova, legiferat, constituțional, glotonimul „limba moldovenească – limbă de stat” (din punct de vedere politic, după cum socot „mințile cu bulbuci”).

Probabil, niciun alt domeniu al vieții social-politice din Basarabia, unul de o covârșitoare importanță în cadrul acesteia, oricât ar dori cineva a-l subestima – n-a fost în trecut, cum continuă, printre altele, să fie în prezent, mai urgent decât cel al culturii, istoriei și limbii române. Basarabia (nemaivorbind de Transnistria) e teritoriul unde nu se prea vorbește în limba română. Mai aproape de adevăr, nu vorbesc românește orașele noastre și „stătuțele” formate după criteriul con-

juncturale, precum și instituțiile Basarabiei. Românește se vorbește – în dialect specific moldovenesc – doar în localitățile rurale, unde elementul românesc a rămas, într-o măsură sau alta, nealterat...

Municipiile și orașelele rusificate la maximum, deși au un contingent majoritar românesc, mai că nu aud vorbindu-se în graiul popoului băștinaș pe străzile și între zidurile lor, limba română rămânând, de iure și de facto, cenușăreasă în propria-i casă... Dureros, dar adevărat. Drept exemplu: mulți dintre nepoții și strănepoții deportaților din 1941, 1949 studiază și astăzi sau sunt înmatriculați la licee de limbă rusă, bulgară, turcă, ucraineană, fiindcă pentru ei este mai convenabil așa...

– Regretabil faptul, dar asta înseamnă că în Republica Moldova se mai trăiește cu interminabila impresie a provizoratului, adevărații stăpâni căutând să-și menajeze simpatia în elementul minoritar, pe care-l cred stăpânitor pe veci.

– Basarabeanul de speță românească/moldovenească nu îndrăznește să fie român, crezându-se „un vecin” al României, în foarte multe familii românești de la noi vorbindu-se și azi în limba rusă. Cum să se cheme aceasta, dacă nu pură lășitate? Ne punem la adăpost de orice neplăcere și tot scontăm, ca și până acum, asupra unui viitor în care să facem compromisuri. Până când și până unde?... Moldovenii noștri vor să fie „liberi” de români și nu de cele câteva procente de minoritari, generațiile anterioare rămânând prea legate de trecutul în care mai cred, de interesele „musafirilor” noștri istorici. E o obligație *sine qua non* pentru un cetățean să cunoască bine limba țării în care acceptă să locuiască. S-o facă nu „din amicitie” sau din „mare dragoste”, ci din necesitate.



Statul, bun sau rău, sărac sau bogat, odată format, trebuie și respectat. Refuzând să ne vorbească limba, ba încă batjocorind-o, alogenii refuză, implicit, cetățenia statului. O situație intolerabilă. Dar afară de reaua lor voință, e și indolența Republicii Moldova față de ei... Aici, iarăși ca la nimeni, tocmai acei care nu cunosc limba statului, trăiesc în huzur și sunt serviți peste tot în limba țării lor. Sunt deputați, guvernanți, directori de departamente, judecători etc., pentru care trudes mii de traducători... Nu e vorba, în cazul dat, doar de demnitatea noastră națională batjocorită, ci și de viitorul nostru ca neam și ca stat, fie el și „moldovenesc”. Dacă unii ruși, dar și unii reprezentanți ai altor națiuni nu vor să fie cetățeni cinstiți, să-i determinăm s-o facă prin lege. Nu vor să învețe limba, să-i obligăm atunci. Mijloace sunt destule, toate legale și drepte.

Apropo! Basarabia, eventual, ar fi putut exista ca un al doilea stat românesc doar în hotarele firești dintre Nistru și Prut, dar și cu o altă Stemă de stat. Cea de azi îmi amintește de filosoful antic elen Xenofan din Colofon (cca 570-475 î.Hr.), care spunea că „Dacă boii ar putea desena, aceștia și-a reprezenta zeii

după asemănarea lor.” Iată imaginea RM în lume. L-am întrebat pe regretatul Gheorghe Vrabie: „De ce n-ai schimbat capul (nu e vinovată sârmana vită) cu un strugure sau o frunză de viță de vie?” Mi-a răspuns sincer: „Așa a fost „ukazania” de sus...”

– Cunoașterea limbii române, așadar, ar trebui să fie prima condiție de absolvire a gimnaziului sau de luare a Baccalaureatului?

– Trebuie legiferat învățământul obligatoriu doar în limba statului. Numai astfel vor putea participa deplin la activitățile societății. Asemenea probleme – într-o țară care se respectă – nici nu sunt puse în discuție. În graiul matern al minorităților naționale trebuie să fie predate doar disciplinele ce studiază limbile respective, precum și istoria acestor popoare, dar și aceasta facultativ. Celelalte materii sunt un bun general, ceea ce nu înseamnă, la urma urmei, că împiedici la minoritari „manifestarea culturală” a biologiei, chimiei, fizicii, geografiei etc., dacă-i obligi să le studieze în limba statului.

De exemplu, în orașul Frankfurt pe Main (Germania) activează o grădiniță-liceu a etnicilor ruși, instituția fiind întreținută tot din

baniilor lor. În limba maternă le sunt predate rusa și istoria patriei de unde provin. Însă în afara orelor amintite sunt obligați să studieze doar în germană, chiar și cu profesorii și educatorii care posedă limba rusă. Iar ce se întâmplă p-acilea? Numai la noi alolingvii susțin în limba rusă examenul de Bacalaureat la limba de stat (română) – au demonstrat-o elocvent reportajele audiovizuale. Zelul nostru de a face pe plac etniilor conlocuitoare ne zărește ca națiune. Sărăcia noastră spirituală este, în fond, uniformitatea noastră, adică falsa noastră unitate.

Să ne închipuim acum, măcar pentru o clipă, că, cel puțin în orașele mari ale Rusiei, în instituțiile de învățământ preuniversitar, universitar și postuniversitar s-ar preda în toate limbile din Federație, fără ca minoritățile naționale s-o cunoască pe cea de stat. Doar imaginația mai poate percepe așa ceva... Nici gând să ne pronunțăm împotriva influențelor străine – prezențe normale în toate limbile, deoarece, în decursul istoriei sale, româna și-a îmbogățit lexicul, împrumutând și adaptând noile lexeme geniului și specificului său.

Nelinuștea constă în preferința exagerată a unora, de altfel absolut nefondată, ci doar mușamalizată, de a acorda, masiv și în regim de urgență, priorități limbii ruse, cu o patrie de peste o sută de milioane. Astfel, este ignorată totalmente limba popoului băștinaș, resursele proprii ale limbii române, izvoare care – s-a văzut nu o singură dată –, fiind neutralizate riscă să se scleroseze și să piară, principii pe care se mizează și actualmente.

(Va urma)

A intervievat,

Julian BOGATU

„Răsări-va o comoară...”

Stimați prieteni, colegi, părinți și elevi,

Vă urez să vă bucurați permanent de frumusețea și dulceața limbii române! E de datoria noastră s-o cinstim prin utilizarea ei cu multă îngrijire și dragoste.

Peste 32 de ani de când, după mari eforturi, poporul Basarabiei române a reușit să revină la alfabetul firesc al limbii strămoșești, constat cu întristare că, pe această palmă de pământ românesc, totuși, limba nu se vorbește așa cum ne-am dorit atunci, în 1989, pe când eram studenți dornici de dreptate și foarte activi, la mitingurile organizate în Piața Marii Adunări Naționale din centrul Chișinăului, unde, pe 31 august, am avut izbândă.

Până în prezent, școlii i-a revenit un rol important în promovarea limbii române, dar s-a demonstrat, pe parcursul anilor, că doar școala, fără implicarea conștiințioasă a întregii societăți, nu a reușit și limba română vorbită pe teritoriul Republicii Moldova rămâne încă a fi utilizată cu multe calcieri din limba rusă și cu un număr mare de rusisme, fapt ce ne întristează și ne supără auzul.

Mă adresez astăzi, în special, părinților și bunicilor, care au un rol foarte important în formarea abilităților lingvistice ale copiilor, și-i îndemn să depună un efort intelectual în comunicarea cu odraslele lor și să înlăture la maximum posibil cuvintele de origine rusească ca: „mankă”, „castrule”, „cășuță”, „grecică”, „crasovci”, „futbolcă”, „maikă”, „coftiță”, „tufle”, „trubă”, „umivalnik”, „kran”, „ruli”, „tormoz”, „muftă” etc., utilizându-le, respectiv, pe cele normale românești: cratiță, terci, griș, hrișcă, adidași, tricou, maiou, flane, pantofi, țevă, lavoar, robinet, volan/ghidon, frână, ambreiaj etc. Astfel, cu eforturi comune, școala împreună cu familia va reuși să cultive dragostea la copii pentru limba vorbită de la cea mai fragedă vârstă, dar nu să genereze doar confuzie și dezorientare.



Totuși, părinții au o perioadă în viață când sunt model pentru copiii lor. Eu vă îndemn să încercăm și, sunt sigur, vom putea să ne bucurăm de comoara limbii noastre, așa cum scria acum 104 ani marele poet basarabeian, Alexei Mateevici:

„Răsări-va o comoară
În adâncuri infundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.”

Cu tot respectul și imensa dragoste pentru limba noastră română,

Ion POPOV,
directorul LT „Mihail Sadoveanu”, mun. Chișinău

PSIHOLOGUL ANALIZEAZĂ, CERCETEază, RĂSPUNDE

Starea psihologică de bine a elevilor și cadrelor didactice

Transformările globale, precum digitalizarea, schimbările cu caracter tehnologic, natural, pandemia COVID-19 au afectat toate sferile vieții și activității umane, inclusiv domeniul educațional, actualizând noi provocări și obiective personale. Pe de o parte, schimbările provoacă o stare tensionantă, afectând persoanele prin blocarea sau reducerea activismului său cognitiv și creativ; pe de altă parte, este nevoie de achiziționarea unor noi abilități de adaptare la fenomene și situații imprevizibile, gestionarea stărilor emoționale și abilități de autodezvoltare personală adaptate la condițiile noilor realități.

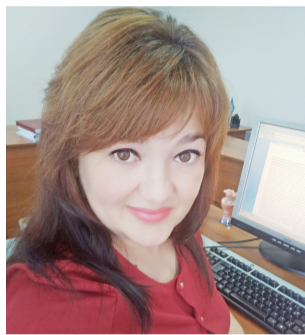
Starea psihologică de bine sau **bunăstarea psihologică** constituie o premisă subiectivă în pregătirea actorilor educaționali pentru a face față schimbărilor. Promovarea stării de bine a copiilor și adolescenților în mediul educațional este o prioritate, fiind larg acceptată ca un imperativ moral, or și pragmatic al educației. Starea psihologică de bine influențează capacitatea elevilor de a beneficia de pe urma unei educații de calitate și de a-și atinge întregul potențial școlar și personal. Defavorizarea stării psihologice de bine a copiilor și adolescenților are un impact negativ asupra performanțelor școlare, productivității activităților realizate, poate genera adoptarea comportamentelor de adicție pe viitor și afecta sănătatea mintală a beneficiarilor procesului educațional pe termen lung. Totodată, starea psihologică de bine sau bunăstarea psihologică este considerată un criteriu universal de socializare favorabilă a personalității.

De asemenea, este de menționat importanța protejării și menținerii stării psihologice de bine a cadrelor didactice, ce repercusionează direct sau indirect asupra bunăstării psihologice a elevilor, dezvoltarea personalității lor, influențează calitatea relațiilor dintre elev - profesor, motivația de învățare a elevilor, starea lor emoțională în timpul evaluărilor școlare și rezultatele școlare.

Astfel, menținerea și consolidarea stării de bine în rândurile elevilor și cadrelor didactice devine un subiect de importanță majoră în mediul educațional și este frecvent abordat de către specialiștii psihologi.

Conceptul de stare de bine este unul complex și multidimensional, existând o mare varietate de definiții ale acestei stări. Studiile, promovate de UNICEF împreună cu alte organizații, punctează cinci dimensiuni ale stării de bine a copilului, printre care identificăm: bunăstarea materială, sănătatea, educația, comportamentele și riscurile, precum și condițiile de locuit și mediu.

În domeniul educației, sintagma de stare de bine se referă la



Mariana BATOĞ,
cercetător științific, IȘE,
master în științe sociale,
doctorandă

„calitatea vieții unei persoane în termeni de sănătate, stare materială, accesul la educație sau servicii sociale de calitate”. Revizuirea surselor bibliografice de specialitate permit să afirmăm că noțiunea de stare de bine include două tipuri principale: *obiectivă* - starea social-economică, resursele educaționale și starea de sănătate; *subiectivă* - fericirea, percepția calității vieții și satisfacția în viață etc. *Starea subiectivă de bine*, în accepțiunea psihologilor, este definită ca fiind exprimarea trăirii unui nivel înalt de sentimente și emoții pozitive, a unui nivel scăzut de afecte negative și a unui grad sporit de satisfacție de propria viață.

În context național, starea de bine în varii aspecte a fost abordată în cercetările profesioniștilor în domeniul psihologiei, printre care enumerăm: Sv. Rusnac, doctor în psihologie, conferențiar universitar, ULIM - analizează starea de bine psihologică a cadrelor didactice universitare în raport cu satisfacția lor profesională; N. Balode, doctor în psihologie, ULIM - prezintă cercetări cu referire la starea de bine psihologică la adulți; T. Turchină, doctor în psihologie, conferențiar universitar, C. Platon, doctor habilitat, profesor universitar, Z. Bolea, doctor în psihologie, conferențiar universitar, USM - elaborează un studiu științific ce reflectă starea subiectivă de bine ca fiind un indicator al calității vieții etc. Concomitent, în cadrul mediului academic național, au fost promovate și alte cercetări științifice impresionante ce vizează starea de bine, reflectând următoarele tematici:

- ✓ Starea de bine a elevului de azi - succesul și sănătatea adultului de mâine.
- ✓ Asigurarea stării de bine a cadrelor didactice - condiție a calității activității profesionale.
- ✓ Pledoarii pentru starea de bine a elevului și a profesorului în școală.
- ✓ Bunăstarea emoțională în școală, contează?
- ✓ Rolul stării psihologice de bine în profilaxia arderii profesionale.
- ✓ Latura întunecată a stării de bine spre o creștere pozitivă.
- ✓ Asigurarea stării de bine a copiilor cu cerințe educaționale speciale prin dezvoltarea creativității etc.

În accepțiunea Svetlanei Rusnac, decan al Facultății de Psihologie, Științe ale Educației și Asistență Socială, ULIM, *starea de bine psihologică* este abordată prin prisma a două componente: *judcățile globale* privind satisfacția de viață (componenta cognitivă); *trăirile, sentimentele* legate de experiențele vieții și rolurile personale în cadrul lor (componenta afectivă). Ambele componente sunt esențiale pentru persoană, contribuind la dezvoltarea interesului de viață și de activitate, dezvoltarea unei poziții proactive.

De asemenea, cercetările științifice de excelență, realizate de către Sv. Rusnac, stabilesc un raport de intercondiționare între starea de bine psihologică și satisfacția profesională a cadrelor didactice universitare. Starea de bine psihologică a cadrelor didactice universitare se prezintă ca fiind o condiție a implicării și succesului profesional, care are o arie mult mai largă decât cea personală. Cadru didactic universitar satisfăcut de viață, care împărtășește sentimente pozitive în raport cu evenimentele ei, este un model pentru studenți, contribuind la formarea specialiștilor adaptați la rigori profesionale și sociale contemporane, solicitate de piața națională și cea internațională a forței de muncă. Astfel, este susținută ideea conform căreia dezvoltarea obiectivelor profesionale influențează satisfacția în muncă și starea de bine psihologică, implicarea personală, autonomia în activitate, amplificarea posibilităților de control al ambianței, împărtășirea așteptărilor, scopurilor personale concordante cu cele organizaționale, prezentându-se ca o condiție a performanței.

Starea de bine a elevilor în perioada pandemiei COVID-19 a fost abordată în cadrul Conferinței pentru cadrele didactice „Tehnologia face diferența”, desfășurată recent de Centrul Național de Inovații Digitale în Educație „Clasa Viitorului” (2021). În acest context, expertul în psihologie și specialistul în sănătatea mintală a copiilor și adolescenților, D. Stănculeanu, a remarcat faptul că obiectivul important al procesului de instruire la distanță în perioada pandemică este păstrarea sănătății emoționale, confortului și echilibrului afectiv al elevilor, calități care ulterior pot ajuta la recuperarea achizițiilor academice. Un copil sănătos poate recupera informația rapid, iar un copil anxios, stresat și bombardat din punct de vedere psihologic va face față cu greu situației.

Școala în pandemie este diferită pentru fiecare instituție educațională, elev, dascăl și părinte. Este de evidențiat relevanța studiului coordonat și realizat de UNICEF, în colaborare cu alte organizații internaționale, cu titlul *Învățământul și situația COVID-19 în Republica Moldova: Transformată în oportunitate, criza învățământului poate conduce la dezvoltarea unui sistem educațional mai rezistent* (2020), care accentuează semnificația elaborării și implementării „Strategiei sectorului educației pentru anii 2021- 2030”, ce constituie o oportunitate excelență de a crea un sistem de învățământ mai rezistent, operativ și eficient, capabil să reacționeze prompt la crize

fără perturbarea procesului de învățare și să asigure starea de bine a actorilor educaționali în școală.

Totodată, acest studiu scoate în evidență faptul că bunăstarea psihologică a elevilor, profesorilor și părinților trebuie să fie în centrul atenției. Nu există suficient sprijin psihologic și psihosocial adresat copiilor, tinerilor, profesorilor și părinților pentru a reacționa la incertitudinile privind viitorul și frica de necunoscut. Trebuie create mecanisme pentru extinderea și lărgirea unor astfel de activități, pentru a garanta o acoperire amplă, nu doar a celor considerați în mod tradițional a fi în categoriile cu risc înalt, dar și a populației în ansamblu.

Experiențele internaționale în domeniu ne demonstrează (exemplu Finlandei), că starea de bine a elevilor constituie o grijă a tuturor actorilor educaționali și se regăsește în curriculum. Profesorii din învățământul primar dau prioritate în egală măsură bunăstării, fericirii și progresului academic al elevilor. De asemenea, este constituită o echipă profesionistă, ce include mai mulți specialiști, coordonată de directorul școlii, echipă ce este responsabilă de prevenirea și monitorizarea bunăstării emoționale a elevilor în școală.

Este de apreciat inițiativa privind *Fortificarea suportului psihologic în cadrul sistemului educațional, în perioada pandemică și post-pandemică COVID-19*, implementată sub egida Ministerului Educației, Culturii și Cercetării (MECC), Fundația pentru copii „Pestalozzi”, Elveția, în parteneriat cu Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică (2020) din republică. De asemenea, este extrem de importantă elaborarea unor ghiduri și materiale de suport metodologic privind promovarea stării de bine, comunicării eficiente copii-părinți, prin utilizarea poveștilor terapeutice, și anume elaborarea ghidului metodologic „Consilierea copiilor prin povești terapeutice”, destinat profesioniștilor ce lucrează cu copii și însoțirea acestui ghid cu suporturi video. De asemenea, MECC a susținut lansarea a varii programe de asistență psihologică destinate elevilor, tinerilor, cadrelor didactice, părinților, psihopedagogilor, pentru a-i ajuta să evite și să depășească stresul, în contextul crizei pandemice.

În cele din urmă reliefăm semnificația priorității, consolidării și favorizării stării psihologice de bine a elevilor și cadrelor didactice, în cadrul desfășurării procesului educațional; subliniem necesitatea dezvoltării abilităților socioafective a actorilor educaționali pentru a face față situațiilor complicate și celor generatoare de stres; accentuăm importanța comunicării calitative, interactivității, încurajării și motivației, însușiri ce sunt indispensabile pentru asigurarea stării psihologice de bine a elevilor; evidențiem nevoia cultivării rezilienței emoționale a elevilor și cadrelor didactice; iar modul sănătos de viață - somnul suficient, mișcarea, hidratarea, aerul curat, relaxare periodică - reprezintă premise valoroase pentru asigurarea stării psihologice de bine a tuturor actorilor educaționali.

Dezvoltare prin cooperare

Unul dintre obiectivele generale care s-a dorit cu ardoare a fi pus în practică în cadrul Colegiului „Mihai Eminescu” din Soroca a fost deschiderea către experiența europeană prin intermediul proiectelor. Primele încercări în acest domeniu fuseseră experimentate încă din anul 2016, cu Folkuniversitetet, Suedia, Uppsala, în cadrul proiectului „SEE - ME, organizarea seminarelor formativ-aplicative cu tematica „Aplicarea PBL în procesul de predare-învățare-evaluare”.



Tatiana VIȘNIOVAIA,
director, Colegiul „Mihai Eminescu”,
mun. Soroca

Folkuniversitetet, Suedia, Uppsala, în persoana directorului Departamentului de cooperare internațională Alli Rashidi, promovează cooperarea dintre state prin proiecte educaționale, care ne-a oferit posibilitatea să interacționăm cu instituții de învățământ din Ucraina, Vinița.

Ludmila Romașcan a fost numită responsabilă pentru toate acțiunile întreprinse în vederea coordonării proiectelor inițiate de Folkuniversitetet, Suedia, Uppsala.

Numeroasele activități desfășurate în cadrul proiectului, precum și mobilitățile individuale întreprinse de profesorii colegiului implicați nemijlocit (în număr de 10 persoane) au avut drept scop:

- îmbunătățirea calității învățării și consolidarea dimensiunii europene în educație, prin realizarea unor schimburi de experiență și bune practici cu profesorii și elevii din instituții similare din străinătate;
- promovarea multiculturalității și inovației în ceea ce privește modelele pedagogice și tehnologiile informaționale;
- formarea și dezvoltarea spiritului de respect față de valorile europene, prin încurajarea toleranței și a dialogului intercultural;
- implicarea activă a partenerilor sociali în viața instituțională, prin stabilirea unor relații de parteneriat cu părinții elevilor și cu comunitatea locală.

În contextul colaborării, a fost desfășurat un eveniment de bun augur, în cadrul căruia Colegiul „Mihai Eminescu” din Soroca a încheiat un Contract de cooperare în domeniul educației, la specialitatea Turism, din Școala Profesională Superioară din Vinița, Ucraina.

Dezvoltarea domeniului turismului în RM și serviciilor de calitate în acest domeniu este o prioritate a economiei naționale, astfel participarea la activități educaționale comune din cadrul proiectului, la specialitatea Turism, vor contribui la:

- creșterea dimensiunii europene în munca din instituție;
- îmbunătățirea competențelor de limbă engleză;
- oferirea unei game largi de abordări/metode/tehnici de predare și evaluare;
- actualizarea cunoștințelor referitoare la alte țări/culturi/sisteme educaționale;
- încurajarea și motivarea spre dezvoltarea continuă a competențelor profesionale.

Antrenarea elevilor în activități de anvergură internațională conduce la înțelegerea existenței și valorii pluriculturii, oferindu-le șanse de afirmare la nivel european.

Drept rezultat, a crescut și prestigiul colegiului, imaginea acestuia fiind promovată atât la nivel național, cât și internațional, îmbogățindu-se astfel, pe de o parte, relațiile cu structurile instituționale, pe de altă parte, atrăgând atenția comunității asupra unor rezultate meritorii obținute de elevii noștri îndrumați de un corp didactic de excepție.

Festivalul Internațional de Poezie „Renata Verejanu”



Festivalul Internațional de Poezie „Renata Verejanu”, ajuns la ediția a VIII-a, a reunit la Chișinău poeți, eseisti, artiști/ declamatori, traducători, compozitori, interpreți, artiști plastici din diferite generații.

Proiectul a fost lansat în 2014, de Academia Europeană a Societății Civile, în parteneriat cu Institutul de Filologie al AȘM și Compania Tele-Radio-Moldova, în scopul susținerii creației poetei luptătoare Renata Verejanu și promovării zecilor de titluri de carte scrisă și editată de autoare (din păcate, pe cont propriu), cărți care lipsesc cu desăvârșire din bibliotecile și librăriile din țară. Desfășurându-se an de an și devenind deja o frumoasă tradiție, Festivalul e îndrăgît atât de oamenii de creație din diasporă cât și de cei de acasă, ajungând a fi un bun al tuturor îndrăgostiților de frumos. Festivalul Internațional de Poezie „se deosebește de alte proiecte din domeniu prin durata de desfășurare de jumătate de an (de la 1 martie până la 31 august), prin etapele sale (locale, raionale, municipale, naționale și în final, etapa internațională), prin cele șase secțiuni de concurs (Poezie de autor, Poezie recitată, Eseu, Traduceri, Compoziție, Poezia în viziunea artiștilor plastici), prin spațiul geografic cuprins (or, la cele opt ediții ale festivalului au participat peste o mie de oameni de creație din Canada, SUA, Australia, Franța, Italia, Albania, Bulgaria, Turcia, Olanda, Germania, Ucraina, Spania, Federația Rusă, Danemarca, România, Republica Moldova)” – a comunicat protagonista festivalului la deschiderea celei de-a VIII-a Ceremonii de Decernare a Premiilor, constatând: „Viabilitatea evenimentului e evidentă, or, Festivalul nu și-a stopat activitatea și nu și-a întrerupt desfășurarea nici în această perioadă îndurerată de pandemie, Măria sa, Poezia, fiind pe linia întâi a procesului cultural, educațional din țară, înscriindu-se printre cele mai importante evenimente care creează plus valoare spirituală și care a dus numele Moldovei departe peste frontierele ei”.

În pandemia anului trecut, desfășurându-se online pentru participanții din diferite țări, dar cu prezența fizică a învingătorilor din republică, decernarea premiilor s-a produs pe Aleea Clasicilor Literaturii Române. Compozitorul Eugen Doga, în calitate de președinte al juriului, avea să afirme în discursul Domniei Sale de la finele evenimentului: „Această manifestare culturală frumoasă, unică în acest an, adevărată sărbătoare de poezie este o dovadă că mai sunt scânteii în spiritul acestui popor. Avem un eveniment mare care ne va aduce acasă ceea ce



e în fiecare dintre noi, casa care se cheamă Credință, se cheamă Patrie, Casa spiritului. Renata Verejanu, îți mulțumesc pentru tăria de caracter cu care duci această povară grea atâția ani... Eu cred că merită să o duci, căci trebuie să o ducă cineva, anume cineva cu demnitate, cu dragoste, pe care dumitale le ai dolda în sine, și le dăruiești cu toată inima ta de poet talentat, de doamnă, de femeie îndrăgostită de viață, îndrăgostită în frumusețea dragostei (lucru foarte însemnat)... Doresc la toată lumea să nu piardă această realitate poetică a sufletului său... Poezia ne ține... Poezia naște Muzică, Muzica naște Poezie... Viața este creatoare sau nu e deloc”...

Agenda ediției a VIII-a a Festivalului a avut un program amplu, de două zile pline de activități inedite. În dimineața primei zile, participanților la Festival li s-a prezentat Expoziția-Eveniment „Oamenii de Creație și Limba Română” (deschisă la 27 august 2021 și care poate fi vizionată până la 27 septembrie 2021). La rândul lor poeții, prozatorii, traducătorii, istoricii literari, publiciști, artiștii plastici, compozitorii prezenți cu cărțile lor pe cele câteva standuri impunătoare ale Bibliotecii „Hristo Botev” (de pe bul. Grigore Vieru din capitală), și-au prezentat cărțile proprii. La expoziție sunt expuse cărțile recente a peste 50 autori, membri ai Uniunii Internaționale a Oamenilor de Creație din Canada, Australia, Franța, Grecia, Germania, Italia, Federația Rusă, Danemarca, Ucraina, România, Republica Moldova. Exegețul blagian Daniel Verejanu, autorul expoziției de carte, modest primea felicitările. Un splendid recital de poezie și cântece pe versurile poezilor de pe linia întâi a renașterii naționale a încununat prima parte a programului, în amiaza zilei membrii delegației omagiind personalitățile istorice cu depunerea de flori la monumentul lui Ștefan cel Mare și Sfânt.

Agenda evenimentelor a continuat cu Spectacolul de decernare a premiilor ediției a VIII-a a Festivalului Internațional de Poezie „Renata Verejanu”, care s-a produs online pentru participanții din Canada, Australia, Germania, Italia, Franța, Danemarca și cu prezența fizică a participanților din mai multe orașe din România și Republica Moldova. Produs în aer liber, în scuarul Centrului Academic Internațional Eminescu, într-un spațiu improvizat de privirea talentată a protagonistei, poet, dar și un mare regizor și scenarist (ne-a dovedit-o pe parcursul a 30 de ani, prin spectacolele sale

unice, numite „Lecțiile Deschise ale Renatei Verejanu” de la Palatul Național, Palatul Republicii, Casa Radio, Teatrul „Mihai Eminescu” în prezența a mii de spectatori), în preajma monumentului poetului neperche, participanții fiind ocrotiți nu doar de cerul înalt și senin, ci și de geniul eminescian. Precum a afirmat Elena Dabija, directoarea Centrului, festivalul e o frumoasă continuitate a evantaiului de evenimente notorii

Ioniță (Australia), secțiunea „Traduceri”; elevele Alexandra Ilușca (Chișinău) și Andreea Miron (Bălți), Natalia Mazilu Miron (Varatic, Rîșcani), Valentina Șoimu (Bălți), Oxana Fotescu (Bleşteni, Edineț) la compartimentul „Recital”; profesorii Mirela Grigore (Râmnicu Sărat), Anatol Caraman (Mereni), Mihaela Maria Dindelegan (Oradea), Ludmila Maciuga, Valentina Mitrofan, Marioara Visan (toate stabilite în Italia),



din republică: sărbătorirea Aniversării de 30 de ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova (27 august), Sărbătoarea Limba Noastră cea Română (31 august), Congresul Mondial al Eminescologilor (31 august – 1 septembrie) și, încununat cu Festivalul Internațional de Poezie „Renata Verejanu”, care a dăruit lunii septembrie o adevărată sărbătoare a Metaforei.

Juriul Internațional, constituit din mari personalități (academicienii Ioan Aurel Pop, Eugen Doga, Ion Druță, Mihai Cimpoi, Vasile Tărățeanu, istoricul literar Alex Ștefănescu, poeții Romeo Tarhon, Ion Cuzuioc și Daniel Verejanu, directorul executiv al festivalului), au apreciat ediția a VIII-a drept o reușită. Analizând lucrările celor 150 doritori de a se înscrie în concurs, juriul a evidențiat cele mai bune 30 lucrări. Printre învingătorii ediției îi vom evidenția pe: tânărul dar renumit deja compozitorul Adrian Beldiman (secțiunea „Compoziție”), profesoarele Eugenia Zăbulica (Bălți), Svetlana Grigoriev (Codru), Caliopi Alina Dinu (Teleorman, România), Daniel



Geta Lipovanciu, Olga Trudov-Mațarin (Colegiul Pedagogic „Alexei Mateevici”), medicul Veronica Simionica Hasnaș (Bălți), Mariana Dicusară (Edineț), Teodora Războianu Chiric-Butuc (Piatra Neamț), Petru Rotaru, Petru Hasnaș, Andreea Arsene (Danemarca) la secțiunea „Poezie de autor”; Lina Codreanu (Huși, România), Maria Tonu (Canada), Elena Dabija la secțiunea „Eseu. Interviu”; Ina Stana Rebigan (Giurgiu), Gabriel Todica (Fălticeni, Suceava) la secțiunea „Poezia în viziunea artiștilor plastici” ș.a.

Autorul proiectului și organizatorii au decis să confecționeze și să ofere, începând cu ediția a VIII-a – Trofeul Festivalului, care va fi desemnat pentru oamenii de creație ce participă în trei și mai multe compartimente de concurs și în

fiecare obțin cele mai înalte note. Trofeul Festivalului acestei ediții i-a adus cele mai frumoase emoții poetei Cristina Maria Nița (Italia), tânăra care a participat în trei secțiuni, în toate cu lucrări înalt apreciate. Conform Regulamentului, Premiul I la fiecare compartiment vine și cu un trofeu, deținătorii premiilor II și III obțin și medalia personalizată. Ediția a VIII-a a Festivalului a oferit 10 trofee, 15 medalii, 50 de diplome. Toți participanții au obținut volumul VIII al Antologiei festivalului, în care sunt prezenți cu lucrările sale toți participanții admiși în concurs. Premii și diplome au primit membrii juriului și interpreții cântecelor pe versurile Renatei Verejanu.

Partea a III a programului, din agenda pentru a doua zi a Festivalului, a continuat cu simpozionul „Oamenii de Creație și Limba Română”, desfășurat la Colegiul Pedagogic „Alexei Mateevici”, grație invitației conducerii instituției. După prelegerile poetei Renata Verejanu (un discurs filosofic de peste o oră), preluat apoi de poetul Romeo Tarhon (București) și de artistul plastic Ina Stana Rebigan (Giurgiu), studenții colegiului au avut o întâlnire de suflet cu multă poezie bună, cântece la chitară pe versuri de Renata Verejanu și alte frumoase surprize, toate diriguite de doamna profesoară, compozitoarea Olga Trudov Mațarin, șef de catedră la Colegiu.

Pe parcursul acestor opt ediții, Festivalul Internațional de Poezie „Renata Verejanu” a avut parteneri morali de nădejde: primele cinci ediții au fost încurajate de Institutul de Filologie al AȘM, apoi doi ani – de Institutul Patrimoniului Cultural al MECC, apoi a fost aproape Biblioteca B. P. Hasdeu, mun. Chișinău, și filialele sale Bibliotecile Onisifor Ghibu, Hristo Botev, Transilvania, Ovidius, Centrul Academic Internațional Eminescu, apoi Primăria mun. Chișinău, prin Pretura Ciocana, Pretura Centru, Pretura Buiucani. În timp ce Festivalul trecea prin toată Moldova, din nord la sud, parteneri i-au fost Administrațiile Publice Locale și Bibliotecile orășenești și raionale din Ocnița, Drochia, Bălți, Rezina, Căușeni, Cahul etc. Liceul Republican „Ion Creangă” (Bălți), liceele „Petru Zadnipro”, „Ginta Latină”, „Dante Alighieri”, „Mircea Eliade”, „Liviu Rebreanu”, „Mihail Sadoveanu”, „Constantin Negruzzi”, „Gheorghe Asachi”, „Nicolae Iorga” din Chișinău... Hotelul ZAREA găzduia participanții și membrii juriului, chiar și MAI a fost partener pe timp de pandemie... Parteneri mass-media: Compania Teleradio-Moldova a fost alături de învingători la majoritatea edițiilor, dar și PRO TV, TV Tezaur Folk, Radio Vocea Basarabiei... Dar și publicații de peste frontierele republicii: Revista BOEM@ (Galați), Ziarul NAȚIUNEA (București), „Curierul de Vâlcea”, ziarul „Răsunetul” (Bistrița), „Luceafărul” (Botoșani), „CLIPA” (cea mai veche revistă în circulație a românilor din SUA), Radio „PRO Diaspora” din Nurenberg, Germania, Radio „Metafora”, Radio TV Unirea (din Viena), până la Revista „Micul Prinț” și multe agenții și portaluri media. Or, proiectele ce țin de numele scriitoarei Renata Verejanu implică multă lume de pe diferite meridiane.

Angela OLĂRESCU,
director, Biblioteca
„Hristo Botev”,
partenerul ediției a VIII-a
a festivalului

PROIECT: TOATĂ ȘCOALA CITEȘTE

Concursul cititorului: „Tema pentru acasă”, scriitor Nicolae Dabija

Obiectivul concursului:

- cultivarea interesului pentru lectură, prin îmbunătățirea relației școală-biblioteca;
- dirijarea și controlul lecturii împreună cu cadrele didactice, biblioteca;
- stimularea creativității copiilor în exprimarea orală.

„Tema pentru acasă” este un roman profund, percutant, cu un conținut zguduitor. Citindu-l retrăiești împreună cu protagoniștii acele sentimente puternice ale ființei omenești – dragostea, libertatea, durerea, răbdarea, sacrificarea ș.a. Cartea este despre drama deportaților basarabeni și despre credința în Dumnezeu care i-a ajutat să o depășească. E despre tragedia unor oameni nevinovați, umiliți de regimul comunist pentru simplul fapt că gândeau altfel. El – Mihai Ulmu – profesor, și ea – Maria Răzeșu – elevă. „E Ea, femeia pe care o căutase atât, dar care îl găsisese ea” (p.113). Dincolo de tragedia deportărilor sau în paralel, urmărind o frumoasă poveste de dragoste (deși una neordinară): „Ființele lor se amestecară: el era ea, ea era el, iar lumea era ei” (p.114); „A spune cui va te iubesc este o invitație la veșnicie”(p.140).



Corina HARTEA,
bibliotecară, IPÎ LT Orizont
(Ciocana), grad didactic I,
profesoară de limba și literatura
română, grad didactic II

3. Ce mâncau copiii când fugeau de la orfelinat?
4. Cum erau numiți lucrătorii de la orfelinat?
5. Ce ascundea băiatul de toți?
6. Ce întrebări îl frământă pe băiat?
7. Care erau jocurile preferate ale copiilor?
8. Câte bobârnace primeau cei fricoși?
9. La ce vârstă și-a aflat prima dată numele?
10. Cum era numit băiatul la orfelinat?

Continuați

1. Paznicii numeau copiii....
2. Țăranilor, în această parte a anului, cel mai mult le este frică
3. Scrise mai întâi cu creta pe tablă.....
4. V-am ruga să ne vorbiți și despre ...
5. E o doleanță a tuturor
6. Bine, o vom face chiar la lecția..... Dar pentru asta fiecare dintre voi să până atunci și o definiție a Ca să nu vorbesc.....
7. Petru Diac, poreclit și „.....”
8. Se aștepta la orice, numai nu la faptul că izbăvitorul lui să fie o
9. Am venit, v-am căutat... să vă întorc o
10. — Iată..., zise ea, făcându-se, și scoase dintre lucruri

Numește fragmentul făcând raport la imagine



Anagrame

Literele sunt amestecate, găsește cuvântul, spune în 2 enunțuri ce știi despre el.

1. ATȘOP
2. JAUTAT
3. IROSIRCS ED ETSOGARD
4. SOFIT AL EONSAI
5. AENUICĂGUR
6. ORAB
7. ELIRĂGIȚ IUL UEZENMUD
8. LUTUTITSNI ED ĀCITSIVGNIL

Întrebări căpitanilor

- * Descrie-l pe profesor înainte de deportare.
- * Descrie-l pe profesor în timpul căutării băiatului.
- * Care a fost planul Mariei? Povestește drumul parcurs de ea.
- * Care a fost planul cum să-l ajute pe Mihai Ulmu?
- * Povestește cum l-a găsit Mihai pe băiat.
- * Povestește despre viața de mai departe a lui Mihai după ce și-a găsit fiul.

Înscenare:

- * Înscenați lecția de literatură română PROFESOR/ ELEV: CE E IUBIREA?
 - * O nouă lecție după mulți ani : Tema pentru acasă „...A fi om în viață e o artă sau un destin?”
- Răspunsurile elevilor după reîntâlnire peste ani.

Studiu de caz

Iar mâine... Mâine Mihai Ulmu cu Mircea, băiatul lui și al Mariei Răzeșu, împreună cu toată clasa vor merge la locul de lângă râul Răut, pentru a așeza în țărâna reavănă semințele de arțar, ca din ele să crească mlădițe care să freacă și peste secole și pe care nicio furtună să nu le poată smulge din pământ atâta timp cât arborii mari și mici, tineri și bătrâni, viguroși și pipirii, se vor simți, ființând împreună, pădure. Numai așa, fiind laolaltă, fremătând unul lângă celălalt, unul pentru celălalt, copacii ca și oamenii – nu vor putea fi niciodată îngenuncheați, frânți de tot și nicio vântoasă din lume, oricât de puternică ar fi aceasta, nu-i va putea smulge din rădăcinile lor adânci și puternice decât cu tot cu planetă. Rosti și numele altor foști elevi, deveniți între timp oameni adevărați: susținură cu toții examenul, trecând cu bine testul la care îi supuse între timp soarta.

Impresii despre carte. Părerile copiilor.

Întotdeauna am avut cărți preferate. Una dintre ele este cea pe care am primit-o cadou chiar de la autor cu autograf: **Tema pentru acasă**, de Nicolae Dabija. Am citit-o și recitat-o cu nesăț, cu lacrimi și tristețe. Cât adevăr înfirorător!!!

Tema pentru acasă e un roman unic. Nu l-aș putea compara cu nimic altceva din ce am citit. Maria Răzeșu e o tânără zveltă, care mi-a plăcut foarte mult, reușește să mă impresioneze prin curajul, încrederea de sine, cunoștințele de care dă dovadă.

Mihai e un tânăr de 25 de ani, profesor de limba și literatura română la un liceu din Poiana. Mihai Ulmu își cucerește elevii prin cuvântul cald și privirea blândă. Pentru el Cartea reprezintă arma supremă. Iubirea dintre cei doi se dovedește a fi pură, puternică, adevărată, vie, Maria și Mihai construindu-și împreună micul lor Infinit. Dar, uneori, infinitul e doar o secundă.

Recomand **Tema pentru acasă** cu încredere pentru toți, de la mic la mare. Acest roman m-a făcut să plâng și să cred în iubire. Să cunosc trecutul crud care a fost și din păcate nu-l cunoaștem. Aduc mulțumiri, pentru această capodoperă reală și de viață.

Cezara Harte, fiica mea,

Studentă la Centrul de Excelență în Energetică și Electronică

Ziua internațională a aerului curat pentru cerul albastru



Republica Moldova a marcat, la 7 septembrie, Ziua internațională a aerului curat pentru cerul albastru, desemnată în conformitate cu rezoluția Adunării generale a ONU din 19 decembrie 2019. Tematica anului curent este „Aer sănătos, planetă sănătoasă” și are obiectivul de a evidenția aspectele legate de impactul aerului poluat asupra sănătății umane, în special în perioada pandemiei COVID-19, precum și de a spori gradul de informare și conștientizare a societății referitor la importanța aerului curat pentru sănătate, economie și mediu.

Impactul asupra sănătății:

Aerul curat este important pentru sănătatea și viața de zi cu zi a oamenilor, în timp ce poluarea aerului este cel mai mare risc de mediu pentru sănătatea umană și una dintre principalele cauze evitabile de deces și boli la nivel global. Poluarea aerului afectează în mod disproporționat femeile, copiii și persoanele în vârstă și are, de asemenea, un impact negativ asupra ecosistemelor.

Impactul asupra economiei:

Impactul aerului poluat asupra sănătății globale este estimat la 5,7% trilioane de dolari. De asemenea, are consecințe negative asupra economiei, productivității și turismului. Afectează pierderea biodiversității, provoacă acidificarea ecosistemelor solului și lacurilor și reduce producția de păduri și culturi – amenințând securitatea alimentară

Impactul asupra mediului:

Poluarea aerului este indisolubil legată de schimbările climatice. Deși rămân în atmosferă o perioadă de timp mult mai scurtă decât CO2, poluanții climatici de scurtă durată, cum ar fi metanul, carbonul negru și ozonul de la nivelul solului, au un impact excesiv asupra încălzirii globale. Reducerea acestora poate reduce viteza actuală de încălzire la jumătate. Și pentru că ozonul reduce creșterea plantelor și pădurilor, reduce și cantitatea de carbon care poate fi sechestrată – refuzând naturii cea mai elementară apărare.

În acest context, IP Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu” îndeamnă populația țării să depună eforturi suplimentare în scopul de a proteja aerul atmosferic de impactul advers provocat de sursele staționare și mobile de poluare și de a contribui la îmbunătățirea calității aerului, pentru a avea un impact pozitiv atât asupra sănătății, cât și a mediului de trai, și a ecosistemelor.

mkogalniceanu.md

Merită să fie citit!

1. Găsește în careu: nume de personaje, denumirea satului, denumirea lagărului, denumirea locului unde a crescut băiatul, numele marelui poet român, denumire de naționalitate.

Q	D	A	L	S	T	R	O	I	W	E	R	T	Y	U	L
O	N	N	E	I	M	E	N	D	E	L	S	T	A	M	I
R	E	E	X	S	T	A	L	I	N	O	P	A	S	D	V
F	M	D	A	F	K	U	D	R	E	A	V	T	E	V	I
E	U	R	M	Ș	T	E	F	A	N	R	Ă	Z	E	Ș	U
L	N	E	E	H	J	L	I	T	U	A	N	I	A	N	K
I	I	C	N	E	L	E	V	I	Z	X	C	V	B	N	M
N	A	I	Q	W	E	T	M	A	R	I	A	G	L	H	J
A	S	N	A	S	D	F	I	X	C	V	B	N	I	M	W
T	P	O	I	A	N	A	H	M	A	Z	A	I	C	D	G
F	G	E	H	J	K	L	A	V	B	N	M	R	E	W	R
S	I	B	E	R	I	A	I	U	L	M	U	N	U	M	Ă
K	O	L	Ă	M	A	J	K	L	Q	W	E	R	T	Y	N
L	I	U	B	O	V	M	V	A	L	E	V	A	N	U	E
E	M	I	N	E	S	C	U	Z	A	R	I	A	N	C	A
I	V	A	N	E	I	V	A	N	O	V	Z	X	C	V	N

Cine este?

*Ea era o fată zveltă, nălțuță, cu gâte negre lungi, ochi albaștrui-verzui, frunte luminoasă și pomeți mereu înflăcărați, cu sprâncenele parcă mereu arcuite a mirare, cu gene lungi de iarbă moale și dinți albi ca de fildeş, cu ten de lapte. Mlădioasă, ca o răchită care se hârjonește cu vântul, zvânturată ca o căprioară; cu pielea ca o chiparoasă; gingașă ca o floare-de-coliț crescută pe crestele munților, trupul ei grațios, și umerii, și pieptul, și zâmbetul, și buzele, și ochii, și pieptănătura, și rochia ei sobră, și bluza în care era îmbrăcată.

*El, fiu de plugar, îi place să are și să semene pământul. Are chipul ars de soare, părul ca pana corbului și un început de mustăcioară.

*„Preotul” clasei, visează să urmeze teologia. Are pe chipul său un calm care trezește încredere.

* Fata roșcată, pistruiată, cu ochi cenușii, speră să se facă profesoară. Un profesor trebuie să fie un exemplu de dreptate și pentru ceilalți.

* Omul mic de statură, era un bărbat scund, roșcat, cu un chip rotund și șters precum cu o radieră, ale cărui trăsături nu îi le puteai aminti din clipa în care nu-l mai vedeai, chiar dacă înainte de asta te-ai fi uitat la el câțiva ani la rând de la înălțime, era însă plin de mari ambiții.

Cine a spus?

- * Căsătoriile fericite nu au istorie. Dacă Romeo și Julieta ar fi fost fericiți, n-ar fi știut nimeni de ei.
- * Și totuși, iubirea reciprocă e o raritate, ca o floare de mac în mijlocul unui lan de grâu. Câteodată noi, oamenii, vopsim o cioară ca să pară albă, nu fiindcă ne place culoarea ei. Un om trebuie iubit pentru ce este, nu pentru ce ne-ar plăcea să credem că este...Cam trist de astă dată.
- * Alegem să suferim din dragoste, pentru că suferința din dragoste ne ajută să înțelegem de ce trăim, ce trăim și ce preț are viața noastră...
- * De toate. Să gătesc, să spăl, să îngrijesc bolnavii, să dau cu peria, să deretic, să fac curățenie.

Adevărat sau Fals

1. Orfelinatul era numit: Casa părintească.
2. La Nedrecinoie ne băteau toți: profesorii, paznicii, bucătăresele, cei mai mari...
3. Spre deosebire de alți plângăreți, nu m-a văzut nimeni slobozind o lacrimă.
4. Stalin a vizitat orfelinatul.
5. Ritual însușit de la părinții săi, Ștefan Răzeșu mângăie mai întâi boabele coapte, dezghioacă un spic frecându-l în palme, ca să simtă toată căldura țărânei preferându-i-se printre degete.
6. Profesorul le spuse „La revedere!” sau „Pe curând!” îi cuprinse cu privirea și, schițând un zâmbet încrezător ieși.
7. Locotenentul tinerel a lucrat profesor de I.Engleză la Kazani.
8. Toată lumea a crezut ce a povestit bătrânica Safta.
9. Pentru că nu există pe lume lucru mai scump, mai sfânt și mai fără de preț ca banii.
10. Ziua de naștere a lui Mihai era pe 4 septembrie.

Întrebări fulger

1. Când a plâns prima dată băiatul?
2. Cum mergeau copiii spre cantină și la ore?

ELEVI DOTĂȚI

Succes triumfal la Europene pentru elevul Ion Badanev

În vacanța de vară din acest Ian, când mulți copii se odihneau, Ion Badanev, originar din satul Vertiujeni, Florești, elev în clasa a opta la Liceul Internat Republican cu Profi Sportiv din Chișinău (LIRPS, director Ion Robu; director-adjunct Sport – Anastasia Chiperi), muncea din greu pregătindu-se de Campionatul European la Haltere pentru juniori, cu vârsta de până la 15 ani. Iar alături îi era antrenorul Ion Măriuță, grad didactic I, Maestru al sportului, care-l ghida în această activitate cu un spirit de deosebită sollicitudine.



tate, dar și în altă categorie de vârstă”, a specificat antrenorul Ion Măriuță.

Ion Badanev practică halterele din clasa a cincea, vârsta la care a fost înmatriculat în LIRPS. Îi place mult acest gen de sport ce reclamă forță și tărie de caracter. Are mari visuri de viitor: atât în ceea ce privește proba de sport îndăgătită, cât și în alegerea profesiei. Deunăzi mi-a mărturisit că își dorește să obțină o medalie la Jocurile Olimpice, iar specialist se vede în domeniul dreptului. Cunoscându-i voine-

rii a două procedee l-a propulsat în clasamentul general pe locul 5, la total.

Ținând cont de trauma suferită în preajma campionatului, Ion a avut o evoluție ieșită din comun, lucru datorat dorinței sale mari de a se întoarce acasă cu o medalie, dar și puterii de caracter pe care a manifestat-o, capacității sale de a învinge durerea, de a îmblânzi metalul greu. Evident că și buna asistență psihologică acordată din partea antrenorului Ion Măriuță se încadrează în formula de succes realizată de discipolul său. De asemenea, a contat mult susținerea materială și morală acordată de părinții atletului, fapt care l-a responsabilizat și mobilizat la maximum.

„Ion Badanev, un discipol cu talent de-a dreptul scriitor, a început deja pregătirea către următorul Campionat European, la care va evolua însă în altă categorie de greu-



ța de fier și capacitatea extraordinară de muncă, suntem încrezători că va izbuti în îndeplinirea acestor scopuri nobile, că își va urma steaua unui destin ce caută cu aviditate să izbândească, să se realizeze.

Panfil SAVA,
conferențiar universitar,
Universitatea de Stat de
Educație Fizică și Sport

Ziua Mondială a Literaturii

De Ziua Mondială a Literaturii, pe care o marcăm anual în data de 8 septembrie, elevii asachieni au re-adus în vizor necesitatea și beneficiile lecturii.

Deși, în ultima perioadă, se propagă ideea că tinerii citesc tot mai puțin, cu fiecare zi, noi demonstrăm contrariul: elevii citesc, analizează, compară, discern adevărurile generate de marile taine ale cărților.

Una dintre activitățile ce promovează lectura conștientă și asumată este „Colocviul Literar Gheorghe Asachi”, care este organizat anual, de aproape 13 ani, în cadrul instituției

noastre. Acesta urmărește finalități de instruire, precum: formarea competențelor de cercetare și hermeneutică a textelor literare. Lucrările ce corespund tuturor rigorilor sunt publicate în **Brevete asachiene**, astfel devenind un imbold pentru toți elevii, de a persevera în lectură, dar și de a îndrăgi acest proces imperios pentru o societate.

Sursa: www.asachi.md



CONCURS!

Ministerul Educației și Cercetării anunță concurs pentru ocuparea următoarelor funcții vacante:

- director al Școlii Sportive din Bălți
- director al Școlii Sportive din Ungheni
- director al Școlii Sportive de Lupte din Fundul Galbenei, Hâncești
- director al Școlii Sportive (Judo) din Țaul, Dondușeni
- director al Școlii Sportive Specializate de Fotbal nr. 2 din Chișinău
- director al Școlii Sportive Specializate din Chișinău

Informația despre funcțiile vacante de director și condițiile de participare la concurs le găsiți la adresa: www.mec.gov.md
Telefon de contact: 022 232 762;
022 233-320.

Mihail Culceac, evoluție feerică la Regata Speranțelor Olimpice (juniori U-16)



Canoistul Mihail Culceac s-a impus în două finale de curse la turneul internațional rezervat speranțelor olimpice (Olympic Hopes Regatta), desfășurat în perioada 10-12 septembrie curent la Račice, Cehia.

La proba de individual, discipolul antrenorului Vasili Nebesni mai întâi s-a impus pe distanța de 1000 de metri pentru juniori Under-16. După un start în forță, el a trecut borna de 500 m cu un avans considerabil față de toți ceilalți concurenți, având un avantaj de mai mult de o lungime de barcă în raport cu italianul Marco Tondonati, situat la acel moment pe locul secund. În a doua jumătate a traseului, maghiarul Palla Balint a reușit să treacă pe poziția a doua, punând o presiune sufocantă și pe compatriotul nostru. Până la urmă, canotorul din Bălți a reușit să se mențină în poziția de lider, parcurgând primul linia de sosire, reprezentanții Ungariei și Italiei completând, în ordine, podiumul.

Apoi urmă finala cursei de 500 m la individual, pe care discipolul școlii moldovenești de canoe o

câștigă în mod detașat, dominând cap-coadă pe parcursul întregului traseu, cu rezultatul de 1:58:133 min. Canotorul german Brain Marienhagen (2:01:275) și-a adjudecat medalia de argint, „bronzul” revenindu-i lui Palla Balint (2:01:709).

Însă succesele obținute de atleții noștri la aceste competiții prestigioase nu s-au redus la proba de individual. Astfel, echipajul alcătuit din Mihail Culceac și Stanislav Banaru s-a învrednicit de distincția de argint în cadrul regatei de 500 m, întrecând „la mustață” perechea maghiară Gergely Lugosi/Istvan David Juhasz, în posesia trofeului principal intrând ungurii Levente Toth-Vilimi și Peter Soltesz. Este de menționat că primele trei bărci au condus în mod detașat cursa, fiind în afara oricărei concurențe față de ceilalți următorii.

Iar pe distanța de 1000 m, dubloul din Republica Moldova s-a clasat pe locul 3 premiant, cu rezultatul 4:03 min., pe primele două poziții situându-se ambarcațiunile din Ungaria: Milan Meszaros/Ilias Mitrapolous (3:58:480), respectiv, Peter Soltesz/Mate Perhacs (4:00:934).

Iulian BOGATU

ATENȚIE CONCURS!

I.P. CENTRUL DE EXCELENȚĂ ÎN ENERGETICĂ ȘI ELECTRONICĂ anunță concurs pentru suplinirea următoarelor posturi:

- Director adjunct pentru educație – 1 unitate;
- Director adjunct pentru instruire practică și producere – 1 unitate;
- Șef de secție didactică – 2 unități;
- Șef de secție formare profesională – 1 unitate.

Pentru participare la concurs persoanele interesate vor depune următoarele documente:

- cerere de participare la concurs;
- copia actului de identitate;
- copia actului/actelor de studii;
- copiile actelor ce confirmă gradul didactic sau managerial;
- copia carnetului de muncă și alte acte relevante ce confirmă vechimea în muncă;
- Curriculum Vitae;
- certificatul medical prin care se confirmă că persoana este aptă pentru exercitarea funcției;
- cazierul juridic sau declarația pe propria răspundere.

Dosarele cu actele pentru participare la concurs vor fi depuse la Serviciul personal al I.P. Centrul de Excelență în Energetică și Electronică.

Termenul de depunere a dosarelor – 20 de zile din data publicării avizului.

Adresa noastră: mun. Chișinău, str. Odesa, 64

Codul poștal: 2001

Telefoane de contact: 022-27-25-94;

022-54-34-03;

Tel./Fax: 022-54-34-04.

Univers Pedagogic pro

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et 4, birourile 411, 413

Telefon: (022) 40 07 17.

E-mail: ziar_upp@yahoo.com ■ univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Comanda nr. 5552.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

RESPONSABIL
DE EDIȚIE

► Oxana Parașciuc,
redactor principal

REPORTERI

► Iulian Bogatu,
Irina Odobescu

CORECTOR

► Elvira Țăganaș-Pântea

MACHETATOR

► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate.
Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL